

parool 6 feb 2002

Videobeelden wedijveren met piano's

HERIEN WENSINK

AMSTERDAM – Buiten Paradiso stond een rij alsof er een groot feest aan de gang was. Maar hoewel Cor Fühler zich bij een eerder project uitgaaf voor dj Cor Blimey, was hij gisteravond gewoon componist en pianist. Ook de inrichting van de concertzaal sprak de suggestie van een feest tegen. De enorme videoschermen herinnerden misschien nog aan de housescene, maar verder werd het interieur dit keer gedomineerd door tien piano's.

Een indrukwekkend gezicht, zoals ze in een halve cirkel stonden opgesteld, en het publiek – bij nadere beschouwing toch niet de doorsnee housejeugd – was bij binnenkomst even vol ontzag. En nieuwsgierig, want 0. (nul-punt), de voorstelling die hun stond te wachten, was veelbelovend. Tien pianisten zouden met vijf videokunstenars al improviserend een spectaculair *Gesamtkunstwerk* creëren.

Initiator Willemijn van der Laan kreeg twee jaar geleden het idee voor een concert voor tien vleugels. Ze vroeg componist Ar-

noud Noordegraaf hiervoor een stuk te schrijven. In overleg met videokunstenaar Iris Hoppe, met wie hij al eerder had samengewerkt, besloot Noordegraaf er een multidisciplinaire voorstelling van te maken. Vier andere componisten en videokunstenars werden benaderd en Van der Laan richtte Stichting Synartes op om het project te realiseren.

Initiatieven als 0. hebben vaak één groot nadeel: ze zijn leuk voor de deelnemende kunstenaars, maar volstrekt onbegrijpelijk voor het publiek. Dat was hier niet het geval, alleen al omdat er zo veel te zien was – en te horen. De tien pianisten speelden soms om beurten, dan weer tegelijk verschillende korte mu-

ziekfragmenten van Noordegraaf, Fühler, David Dramm, Marko Ciciliani en Yannis Kyriakides. Ze hadden zich te houden aan een *time scale*, maar verder stond alles hun vrij. Op elkaar reagerend wisselden ze de fragmenten in hoog tempo af; daardoor was het voor de luisteraar allemaal wel wat moeilijk te volgen.

Het experiment voerde zoals verwacht de boventoon, met gejaagde, ontregelende, atonale muziek als gevolg. De invloed van Fühler, die 'uitbreiding van de klank van de piano' tot zijn levensdoel heeft gemaakt, was het prominentst. De componist liet de uitvoerende musici met uiteenlopende objecten elk onderdeel van de piano bewerken

dat mogelijk geluid zou kunnen maken. Het gezicht van de tien pingelende, tokkelende en ramrende pianisten deed af en toe zelfs de videobeelden vergeten.

Maar ook die waren de moeite waard. Nynke Deinema maakte indruk met zeer directe confrontaties met het menselijke lichaam: een tong, van dichtbij vastgelegd, een kijkje in de keel, een vetrol die stevig door twee handen wordt gekneed. Intieme beelden, door hun extreme uitvergrotting bijna abstract. Omdat het lastig is de precieze aard van het gefilmde lichaamsdeel – of de lichaamsholte – te achterhalen, zijn de beelden niet afstotelijk. Maar door de suggestie die van de vlezig en vochtig ogende vormen uitgaat, zijn ze wel bijzonder spannend.

Het afstandelijke zwart-wit werk van Oliver Schwabe was de perfecte tegenhanger van Deinema. Wazige, jaren-vijftigachtige straatopnamen, onderbroken door een close-up van een op James Dean lijkende, rokende jongeman. Af en toe is ook Schwabe heel intiem: een kort fragment van een man en vrouw, wang aan wang, overbrugt herhaaldelijk de afstand. En waar de toeschouwer bij videokunst doorgaans

niet bij het proces van het maken wordt betrokken, is hij bij deze performance getuige van elke handeling van de kunstenaars. Ieder van hen had steeds wisselende videoschermen tot zijn beschikking, waarop het eigen werk met behulp van gekleurde verbindingssnoertjes kon worden aangesloten. Hun voortdurend in- en uitpluggen verraadde de keuze van het scherm, en daardoor iets van de achterliggende gedachte, aan de toeschouwer. Tot zo ver dus niets te klagen. Maar wat beeld en geluid nu precies met elkaar te maken hadden?

Het idee was dat kunstenaars en muzikanten met beeld- en geluidsfragmenten op elkaar zouden reageren. Van een echte dialoog was echter geen sprake. Leken de kunstenaars soms nog wel op de repetitieve muziek te reageren met steeds terugkerende beelden, de pianisten waren te druk met partituur en stopwatch om echt op de beelden te kunnen letten. De deelnemers waren desondanks tevreden, en ook Van der Laan klaagt niet. "Ik vind het prima dat het nog niet helemaal af was, dat creëert alleen maar nieuwe mogelijkheden voor de toekomst."

ADVERTENTIE

8 februari, 20.00 uur: debat
www.balie.nl

de Balie

Kleine-Gartmanplantsoen 10 reserveren 020-5535100

Lef en Leefbaarheid: Confrontatie tussen oude en nieuwe politiek
Met Marc Elchardus, Jacques Wallage en Henk Westbroek o.l.v.
John Jansen van Galen. Renaissance v/d Politiek: College #4.